

Szerkesztői szállítás

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények eljuttatandók.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 frt.
Félévre 6 frt.
Negyedévre 3 frt.
Egy hónapra 1 frt.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

„KELET”

előfizetési feltételei:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hónapra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

Az előfizetési pénzek — legcélszerűbben postai útvánnyal — Kolozsvárra, Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

A „Kelet” kiadóhivatala.

Pest, 1871 nov. 28.

— Pár nap múltán tehát megint a költségvetés kerül a ház napirendjére, s el lehetünk készülvén rá, hogy a viták hévben és terjedelemben nem fognak az eddigi ily viták mögött elmaradni.

Az új miniszterelnök ugyan ismét próbáját adta gyakorlatiasságának, midőn ajánlatot tőn a balközép vezérférfiainak, hogy a pártok bizalmi férfiakat nevezzenek ki, a kik előleges magánértekezletekben kiegyenlítsék a capacitatio útján egyáltalában kiegyenlíthető differentiákat s különösen az általános elvi kérdések fölötti discussiót küzdjék ki, hogy így vitakérdésekkül a költségvetésnek csak azon pontjait maradjanak fenn, melyekre nézve egyik párt sem engedhet álláspontjából s így mindenestre a szavazási többség által lesznek eldöntendők.

Ez által, ha a miniszterelnök ajánlatát a balközép elfogadja, az ország nem csak tetemes anyagi, hanem még sokkal fontosabb és nagyobb horderejű morális nyereséget látott volna.

Anyagilag, mert az elég költséges ülésezések tetemesen megrövidültek volna. Moralist, mert a képviselőház időt nyert volna meg, a mi különösen nálunk, hol még oly óriási munkahalmaz vár elintézésre, még az anyagi nyereséget is szívesen szívesen tulhaladja.

Az igaz, hogy az ország e nagy előnyeivel szemben e kiegyezésből nagy hátrány is származott volna a — baloldalra nézve.

Elestek volna ugyanis az alkalmatól, hogy legerősebb oldalukat, szónoki tehetségeiket tündököltessék. Hány hatásos és érzékeny dictio; hány dörgedelmes philippika és böles tanács maradt volna a szónokokban, kik pedig még vannak győződve, hogy diem perdiderunt, ha legalább egy óráig nem oráltak minden ülésen, persze az ország drága pénzén s még drágább ideje alatt.

Az pedig már csakugyan igen nagy kívánság lenne, hogy baloldali hőseink ilyen áldozatot hozzanak a hazának. Vértüket, életüket, vagyonukat: szívesen; de oratiojukat — azt már lehetetlen.

A balközép tehát kinyilatkoztatta, hogy a miniszterelnök e fölhívásának nem tehet eleget s így nagyon valószínű, hogy a míg a párt kicsinye és nagya mind leőrli a maga mondokáját: addig szépen eltelik ez év s a jövő évet megint kezdetjük — indemnityvel.

Ha Lónyay gróf egyáltalán a vita mellőzését kívánta volna, mindenestre lehetne igazolni ellenzékünk e szilárd magatartását, mert a költségvetés megállapítása az országgyűlés legsarkalatosabb jogainak egyike, s ha az bármily formában elvonatnék illetékesi foruma elől, akkor csakugyan illusorissá lenne az al-

kormányosság, a képviselői elv hazánkban téve.

A miniszterelnök célzata azonban nem a vita mellőzésére, hanem csak megrövidítésére volt irányozva; mert mind az előértekezleteken, mind a nyílt ülések egy-két szónokának beszédében — a gyorsírók és hírlapok segítségével — az ország színe elé hozhatja vala a baloldal minden lehető nehézségeit, ellenvetéseit, kifogásait. S így a nemzeti ítélet előtt feküdt volna kormányának, országgyűlési többségének eljárása minden egyes részleteiben és a mellett az időnyereséggel roppant előnyében is részesülhetünk vala.

De épen ez nem kell, úgy látszik, baloldalunknak. Mert ez esetben idő maradt volna, hogy több életbevágó ügy elintéztessék s ez csak a Deák-párt malára hajtja vala a vizet. Nekünk pedig nem a munka, a haza jóléte és fejlődése a fő, hanem a pártok érdeke.

Mit nekünk, ha az idő halad is s tömértelen életkérdéseink megoldatlan maradnak is; mit nekünk, ha pénzügyeink elvégre valahára rendes kerékvágásba nem jutnak is; mit nekünk, ha a reform, melyre oly sokban van szükségünk, mind tovább és tovább odázatik el — csak a baloldal, az áldozatkész, a haza javáért lán-goló, a praktikus, kormányképes baloldal ékes szónoklatokat mondhatson!

A többség azonban reméljük meg fogja orvososzeret találni e beszélési manáinak, legalább a mennyire tőle függ s bár a maga részéről meg fogja tenni, mire a baloldalt rávenni nem tudá: kétszeresen mérsékelt lesz a beszédben, hogy annál többet tehessen.

Ellenzékünk pedig büszke lehet ez új — vívmányára. Hanem az ország is tudni fogja mit tartson e pártól, mely ily indokokból áldozza föl a ház idejét s evvel, sokakban, a haza életérdekét.

Am mondják hát drága beszédeiket, melyeknek vajha ne hazánk adja meg — árát!...

BELFÖLD.

Erzsébetváros, nov. 23.

A tegnapielőtt lefolyt megyei bizottmányi gyűlés több tekintetben magára vonta figyelmünket s minthogy azzal a régi megye eltemetett, hogy phönixként megújultán támadjon ismét fel, mi is vidékiekül berándultunk, daczolva Erzsébetvárosának országzszerter hirted sarával.

En azok közé tartozom, kik a most zárpontját ért régi korszak és a 48 új aera küszöbén léptünk ki a világba.

Nem tudjuk, nem akarjuk feledni a félig első világba lépésünkkor, félig hagyományok és tanulmányok alapján ismert megyéket. Sajátságos, vonzó nymbussal lép képzetünk elé a régi megye, azok a megyék, a melyeknek az általam is annyiszor kigunyolt jó öreg táblabírák voltak élető szellemei, oly idősakban, a mikor már minden fegyver kifacsarva volt kezünkből, s a jó öreg táblabírák a corpus jurisra mutatva megóvtak annyit, a menyenyit oly nehéz körülmények között lehetett, sőt többet tettek, példájuk által oly sarjadtakat neveltek, mely a megpróbáltatás legnehezebb napjaiban is, különösen Erdélyben meg tudta óvni a haza és nemzet jogait.

Eltemethetjük-e e megyéket a nélkül, hogy egy fájdalmas sobajjal ne kísérjük sirjokba?!

Nem, nem. Akkor igazságtalanok lennénk multunk iránt, megtagadnánk történelmünket.

De mi az az érület, a mely minket ily elegicus hangulatba hoz és még is örömmel fogadtatja velünk az új megyei rendszert.

Egyszerű a felelet: elfogultság által meg nem bénított forró hazaszeretet.

Az új kor, új igényekkel lép előnkbe, épen alkotmányunk jó régi őreinek, a most kiháló-

ban levő táblabíráknak köszönhetjük, hogy ma már mint állam léphetünk fel és követelhetünk életet.

Ezen követelésre azonban az európai civilisált nemzetek azzal felelnek, hogy igen is lehet helyünk közöttük, de csak is ha a kor kívánalmainak megfelelően képesek vagyunk, csak is ha az anyagi s főleg a mivelődés terén velük lépést tartva haladunk előre.

Hogy ez eszközölhető legyen, hogy önállásunk biztosítható legyen: szükséges volt, hogy a koreszmének 48-ban elplántált csemetéje a parlamentarismus alapján növeltessék hatalmas erőteljes tölggyé.

Ez azonban elkerülhetetlen szükség tette a megyei rendszer átalakítását. Ily gondolatokkal léptem a gyűlés terembe.

A főispán a gyűlést velős beszéddel nyitotta meg. Megemlítette, mikép a 48-diki átalakulás gyakorlati keresztülvitele a jelen feladatává vált s a nagy munkát a nemzet ernyedetlen buzgalom és higgadsággal törekszik a nemes kezdeményhez méltóan befejezni, de épen a 48-diki eszméből kifolyólag a megyékre a jövőben más elhivatás vár, mint volt akkor, mikor mindenik vármegyét az alkotmány külön védvára volt, utóbb a szabadelvű országos párt sávszéke. A parlamentarismus elköveti az országos feladatokat a helyhatóságoktól, az államkormányzást az önkormányzattól, s ezeknek összehavarása káros tévedésekre szolgáltatna alkalmat.

Kiváló feladata leend az új törvényhatóságoknak egész figyelmüket a megye szellemi és anyagi fejlesztésére fordítani, mely cél oly nagy horderejű, hogy az a nemzet egész jövőjére kihat s jövő állásunk megállapításául szolgál.

Hiszi, hogy az új bizottmány is mentén minden önérdéktől csak is a közérdeket fogja szemelőtt tartani.

A főispánnak ezen köztetszéssel fogadott megnyitó beszéde után főbíró gr. Bethlen Gábor a közigazgatási ügymenetről szóló jelentést olvasta fel, melyben mélyen érzett őszinte meleg szavakkal gyönyörűen emlékezik meg a régi megyékről, melyeknek egyes hiányai mellett is annyi köszönettel tartozunk. Ohajtja, hogy az új rendszer is magába foglalja a régi jó tulajdonokat, mellőzve a hiányokat.

A szépen fogalmazott jelentés ide vonatkozó részét sokan mély megindulással hallgattuk végig.

A törvényeségi elnök jelentése is kedvező bizonyítványt nyújtotta a törvényesek buzgalma és munkásságának.

Ezután a sorrendben levő ügyek pár óra alatt elintéztettek, fényes bizonyítványt adva arról, hogy e rongyokra szakított belviszályok által belpoklos hírébe jött megyében sem halt ki a közszellem, hogy itt is, ha személyes kérdések sem zavarják meg az egyetértést, és az elnöklet oly tapintatosan vezették, mint a mostani főispán által, akkor nemcsak egy nívaura lesz e megye állítható a többivel, hanem egyik másikkal példát is adhat.

Pedig a főispán itt az átlátható idegen növény, ki idejövetelekor aligismert itt néhány embert s örökségül csak zavart, chaost kapott.

T a k s o n y.

Marosvásárhely, nov. 26.

A marosvásárhelyi iskolaszék törvényes szervezkedése oly hosszú vajadás után most már bevezetett tényrévé vált. A nov. 24-ki ülés tanácskozási tárgyat azon hármashozott munkálata képezte, melyet a népiskolai törvény s a közoktatásra vonatkozó kormányrendeletek tanulmányozása, s ennek alapján az iskolaszék törvényes szervezkedése és a polgári iskolának életbeléptetése iránti javaslatlétel végett küldött ki a legközelebbi iskolaszéki gyűlés. Ezen helyeslő elismeréssel fogadott s egy pár pont kivételével határozattal emelt javaslatához képest, mindenek előtt a fogadalmi iv aláírása történt mindazon iskolaszéki tagok által, kik tanácskozási és szavazati jogot igényeltek. Azután a tisztviselői választása ejtetett meg: a Veszely Károly visszalépése által megürült elnökségre Kovács Áron, másodelnökre Balázs Antal, gondnoknak Jenei Albert választattak meg; iskolaszéki jegyzőnek a korábban megválasztott Paál Gyula hagyott meg, de a gyűlés jónak látta dr. Soós Kálmánt is közfelkiáltással jegyzőjévé tenni; szolgárá Petőfi István lett. Egyszerűen a küldöttségi javaslatához képest kü-

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedésé, hova az előfizetők a hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Egy sorban használt garmond sor ára 30 kr. Hosszabb és gyakori hirdetéseknek külön megállapításra van szükség.

Hirdetések felvételnek:

Héceben: Oppellik Alajosnál (Vollkelle 22 Haasensteint és Voglerrel (Nemesi Mark 11.)
Pesten: Lang Leopoldnál (Erzsébet-1 9 szám emelet.)

lőnféle bizottságok neveztek ki, s több a szervezkedés által igényelt intézkedés megtétele után a gondnoknak s megválasztott tanítóknak adandó utasítás állapított meg.

Végül a polgári iskolának megnyitása 1872 január 2-ára tűzvérvén ki, a gyűlés tagjai őszinte élénk örömylatkozatok közt távoztak haza, hogy végre annyi küzelem és akadályok dacára is az iskolaszék szabályszerű szervezkedése megtörténvén, az ügyek vezetése oly kezébe tétetett le, kik a polgári iskolának mielőbbi megtestesülése iránt megnyugtatót és biztosítékot nyújtanak.

A vasuti közlekedés megnyitása folytán városunkban keletkezett élnkülésről, s Homokai színtársulatának működéséről más alkalommal fogok megemlékezni; most még egy más közérdekű tárgyról kívánok írni.

A város közigazgatásának újból szervezése iránti javaslatait nemcsak a 26-os bizottság de a városi képviselő is már rég meg a nov. 4-ki gyűlésében, letárgyalta; azonban a szervezeti munkálatok, s a kiserő jegyzőkönyv, még mai napig se küldetett fel, mert azok oly gőzerővel gyorsasággal készültek, s utólag oly hiányosoknak bizonyultak, hogy 3 heti szakadatlan tatarozgatás után is alig ha van a dolgok mélyére látók közül, ki bizton remélni merné, hogy e tökéletlen tervezeteket a belügyminister vizsgálás nélkül jóváhagyni fogja. Mi magunknak is igen alapos kifogásaink vannak e munkálatok ellen, s kemény kritikát tudnánk arról írni. Ezuttal azonban a szerkesztő ur engedelméből csak a megállapított tisztviselői létszámot s a fizetéseket jegyzem ide egy nagyjából. A közigazgatásnál és pénztári osztálynál szerveztett: Egy polgármester 1500 frttal, 4 tanácsnok az első, ki egyszersmind polgármesteri helyettes 1200, a többi 1000 frttal, az utóbbiak egyike leend egyntal árvaszéki elnök is 1 fő jegyző 900; aljegyző egyntal árvaszéki jegyző és kiadó 800; egy tisztí ügyész 300; két árvaszéki elnök 6—600; egy közigyám 800; egy főorvos 400; két orvos 3—300; egy mérnök 600; egy pénztárnok tanácsnok ranggal 1000, egy pénztári ellenőr 700; egy számvérő 600; egy ígató 600; egy levéltárnok 600; egy városgazda 500; egy gazdai ellenőr 300; (ez utóbbi ezenkívül mint egyszersmind útbiztos 200 fto kap még a közeztvám alapból); egy erdőfelügyelő 400; egy állatorvos tiszteletbeli állásban 100; 2 írnok 4—400; 2 díjnok 3—300; egy bába 60; két hivatalszolga ruházaton kívül 240; és 1 darabot szállás, fa és világításra kívül 180 ft fizetéssel.

A rendőrségnél: Egy városi rendőrkapitány 1300; 4 alkaptány 6—600; egy kapitánysági tollnok 500; egy írnok 400; két végrehajtó u. n. direktor 4—400; egy börtönmeister világítás, szállás és ruházaton kívül 300; 18 rendőrszolga per 240 ft fizetéssel és ruházattal; ruha általánra évenként 1000 ft vétetett fel. Az összes tisztviselői kar fizetése 29,340 fr; de az éji őrködés nem foglaltatik ebben, mi szintén évenként néhány ezer fto fog igényelni; a város egyéb kiadásaira fel van véve 25,000 ft; a jövő évi valószínű bevétel 55 ezer fttal van előirányozva, mi a kiadásokat magában véve is fedezi ugyan; de minden körülményből úgy mutatkozik, hogy ennél jóval nagyobb jövedelemre jogosan számíthat a város, s így Marosvásárhelynek valamint eddig nem volt, úgy ezután sem leend deficitje és adóssága.

Megemlítem még, hogy M.-Vásárhelynek 12,678 lakosa után 50 képviselője leend; ebből 25 fog választatni az 1114 választásra jogosult által és pedig két választási kerületben.

A legtöbb adót fizetők névsora kiíratott ugyan, de a virilisek kiszemelése boldogabb időkre halasztott. X.*)

Országgyűlés.

Pest, nov. 25-én.

(Vége)

10. §. Az ezen törvény határozatait folytán, a telepítvényes tulajdonába jutott ingatlan, a volt telepítvényes nevére telekkönyvileg hivatalból iratik át.

*) Megbocsát t. tudósítónk, de levelének azon részét, mely Rápolyt Károlyról, viselő dolgoival s a „Sz. H.” szerkesztőségétől a jogász egyet. általi fölmentésével foglalkozik: kihagytuk. Ez az ur nyilvános szereplésével valóban nem érdemesté magát arra, hogy a pont egy egész hasábot szenteljen neki. Hadd merüljön tehát megint oda vissza, honnan per fas et nefas föl-takodott. Fátylat reá. Szerk.

Azon esetben, a ha birtok a földtulajdonos nevén áll és terhelve van: az átírás ezen teherrel mentesen eszközölendő.

A bejegyzett hitelzők, ha az egész birtok, melyre a bekebelezés történt, a telepítvényes tulajdonába megy át, csak a váltási összegre, s illetőleg vételárra tarthatnak igényt és követelések lerovásában a birtokot illető telepítvényi kötvényeket teljes névértékükben tartoznak elfogadni.

Ha pedig az elterhelt birtok csak részben megyen által a telepítvényesek birtokába, az összes betáblázott követelésből azon összeg, melyben a megváltási ár megállapítva lett; a tulajdonos birtokában maradt földről telekkönyvileg töröltetik s a hitelezőknek az ekként törölt követelésekre nézve az előző pontban meghatározott jogai és kötelezettségei érvényesek.

Erre harmadszori felolvasás után véglegesen elfogadtatik az ipartörvényjavaslat, alkotmányos tárgyalás végett a főrendiházhoz átküldetni határozatván.

(Az elnöki széklet Bánó József foglalja el.)

Következik az állandó pénzügyi bizottság jelentésének tárgyalása, a köztörvényhatósági házi pénztárak alapjairól szóló törvényjavaslat tárgyalása, melyet egész terjedelmében közöltünk.

Széll Kálmán előadó ajánlja a bizottság jelentésének elfogadását, mely szerint a beterjesztett törvényjavaslat nem rejlén meg a végleges rendezés kellékének, mert az egyenes adók leszállításából nyerendő összeg kiszámítása nem nyugszik biztos alapon, s nem mely megyét aránytalanul terhel, miért is a bizottság határozati javaslatot indítványoz, mely lényegileg oda megy ki, hogy „mondja ki a ház határozatilag, hogy ezen törvényjavaslatnak mellőzése utasítja a ministeriumot, miszerint nyujtson be oly időben, hogy a költségvetés tárgyalásának befejezése előtt törvényjavaslatot az 1870: XLII. t. cz 90. §-ának módosítása mellett az iránt, hogy a törvényhatóságoknak közigazgatási kiadásai fedezésére az 1870: t.-czikk által megrendelt egyenes adó leengedése nélkül azon összegek bocsáttassanak évenként rendelkezésükre, a melyek részükre egyenként ezer leengedést hetyvenben közigazgatási célokra utalványoztattak, és azon összegek oly formán állapittassanak meg, hogy az 1870-ben az egyes hatóságok részéről tozázsilag megállapított összegekből csak az akkor kétségtelenül tvénykezési célokra utalványozott összegek vonassanak le, azon összesen 747,394 ftt 73²/₁₀₀ tevő költségek pedig, melyeket a ministerium azon okból számított le, mert ezen most érintett összeg erejéig hasonló törvénykezési kiadások osztályzatába tartoztak ne számítassanak le és hagyassanak meg a ministerium által a gyámhatóság költségének fedezésére bizonyos feltevések alapján kiszámított összeg helyett.

Tisza Kálmán hozzájárul, ha kimondatik, hogy az új intézkedés csak egy évre terjed, s 1872. év folyamán a kormány vég-

leges elintézés iránt terjeszt be törvényjavaslatot.

Id. gr. Bethlen János: az erdélyi megyéknek, vidékeknek és székeknek a gyámhatósági illetékek is kiadassanak. Az előadó és a pénzügyminister mindkét módosítványt elfogadja, de még több szavak levén feljegyezve, Bánó alelnök kérdést intoz a házhoz, hétfőn, vagy előbbi határozatához képest szerdán kívánja-e a ház a tárgyalást folytatni?

A tárgyalás folytatása hétfőre tűzetik.

Lónya y ministerelnök beterjeszti a horvátországi költségvetést, mire az ülés 2 órakor véget ér.

A horváth unió-párt programja.

(Vége.)

Ezért hazánk érdeke parancsolja, hogy ezen kiegyezkedés — a Magyarországgal való unió azon módon, a mint az létrejött, sértetlenül és szilárdan tartassék fenn, ennek keresztülvitele s pontonkinti megtartása teljes erővel eszközöltesék, s hogy minden támadás ezen törvény ellen, bármily részről jöjjön is az, annyiával inkább nyertünk szilárd álláspontot politikai és nemzeti törekvéseinkhez, és azért azt mint nemzeti palladiumot kell minden támadás ellen föntartanunk, s igyekeznünk, hogy politikai s nemzeti életünk ezen alapon mindinkább erősödjön, s tapasztalatokra támaszkodva az idő követelményei szerint nagyobb tért nyerjen.

Ez legyen s ennek kell törekvésünknek lenni; ezen zászlóhoz ragaszkodunk mi!

De nem csak hazánk államjogi alapja foglalkoztatja a hazafiakat: még számos kérdés és végezől van, melyeknek mi hamarabbi megoldását ohajtja minden hazafi.

A mi a határvidékeknek az anyaország-hoz való, régóta szellőztetett bekebelezését s ennek valamint Dalmáciának polgárosítását illeti, ez a nemzet óhaja, mely az 1868-dik I. tvezikben részint törvényes, részint ezen törvény alapján tényleges méltánylást nyert.

Ezen ohajok a nemzeti alkotmánypárt ohajai is, melyeknek valóításán ez minden törvényes eszközzel dolgozni fog.

A fumei kérdés megoldása, mely a kiegyezkedési törvény alapján még mindig mint nyílt kérdés tárgyalandó, főleg az engesztelődes azon mértékétől és szellemétől, a bizalom és a főnálló viszonyok kölcsönös jogos méltányolásától függ, melyeket tények idéztek elő, s melyeket számba kell venni.

A nemzeti alkotmánypárt erős akarata ezen kérdést tekintetbe véve, a főnebb említett kiegyezkedési törvény 66-dik §-át megelégedésre és a kölcsönös érdekek kielégítésére szabályozni.

Tudvalevő dolog továbbá, hogy viszonyaink igen sajátságosak, és hogy nem mérvközhettünk más kultúrországokkal, melyek részint sűrűbb lakosság és haladó ipar, részint pedig a föld nagyobb termőképessége következtében könnyen és tökevesztés nélkül viselhetik el a közterheket; hazánk ezen sajátos viszony-

magyarajku gyermek hivat. Ez aztán szabadság, ez példászerű eljárás; oly eljárás, mely a jégkeblű oroszoknak a szegény letiport lengyelek iránti zsarnok eljárására emlékeztet. Mondják meg öszintén magyarohoni ultramontán atyáink: követ-e el a magyar kormány ily égbekiáltó méltatlanságot magyarohoni fajrokonakkal szembe? Mig a moldvai magyarok vallása, nyelve, nemzetisége, ép azért, mivel magyarok, a legérzékenyebben letiportatják; mig minden csángó faluban, hol néha egyetlen oláh sincs — az ugynevezett „praeviditore“-k, falusbírák, jegyzők stb. mindnyájan oláhok, s mint ilyenek oláh nyelven intézik el a falu ügyeit, addig a Magyarország területén lakó románok szabadon élvezhetik nemzeti létüket, nyelvük, vallásuk szabad gyakorlatában: senki sem háborgatja őket; az önkormányzat gyakorlatába ép oly szabadon folynak be, mint a magyarok, sőt hogy vallási és nemzeti létüket annál sikeresebben fejleszthessék, tetemes anyagi segélyben részesíttetnek. Mindazonáltal vannak in nen is, tul is szájhűsök a román atyafiak közt, kik teleporokkal azt kiáltják a világba, hogy a magyar zsarnokoskodik fölöttük. Valóban helyesebben cselekednének ezek, ha felhagynának helytelen igazásaikkal. A helyett fogjanak kezét velünk; mert hisz őket is ugyanazon vesztély fenyegeti, ha karöltve nem haladunk. Kölcsönös szeretet és jogtisztélet legyen azon jelszó, mely bennünket mindenkorra egyesítsen. Ha várják tőlünk román szomszédjaink, hogy tiszteltetben tartuk nyelvüket, nemzetiségüket, — miként ez Magyarhonban valóban meg is történik; akkor mi is kölcsönösség fejében ugyanazt joggal követelhetjük tőlök moldvai

nyait kellő tekintetbe kell venni és e tekintetben a törvényhozás után gondoskodni kell.

Országunk elhanyagolt anyagi jóléte különös ápolást igényel. Hitelintézetekre van szükségünk. A nemzeti alkotmányos párt főgondját egy földhitelintézet alapítása képezi, továbbá a Száva, Kulpa és Dráva szabályozása és vasutak építése, a mint azt a forgalom igényli, az ipar és földművelés emelése, végre a főváros fölvirágzása.

Minthogy a kiegyezési törvény 50. §-a kimondja az országos kormány felelősségét, és e felelősség eddig törvény által körülírva nincs, a párt ily törvény hozatalát különös szükségnek tart. A sajtó és szólási szabadság, a bírák függetlensége is törvényes rendezést igényelnek liberális értelemben.

A hazánkban érvényes polgári és büntetőjogi törvények beható megvizsgálást igényelnek, és szükséges azokat a haladás és human művelődés szellemében átalakítani és szaporítani.

A telekkönyvek sincsenek oly állapotban, a mint a tulajdoni jog biztonsága és a jelzálog-hitel ezt megköveteli.

Miután a kataster nálunk már be van fejezve, nem áll semmi sem ellene, hogy a telekkönyvek újra rendeztessenek.

Fájdalom, még nem sikerült az urbéri viszonyokat sem véglegesen rendezni: erről is gondoskodni kíván a nemzeti alkotmányos párt, az igazság és méltányosság szellemében.

A népnevelés ügye sincs oly állapotban, a melyben azt más haladó kultúrallamokban látjuk. Zágrábi egyetem alapítása, illetőleg az e tárgybán már hozott törvény végrehajtása, a tanügy és a tanítók állásának javítása, különös érdekekkel járó ügyek, melyektől sokban függ a nemzet mindenoldalu haladása.

Ezek a nemzeti alkotmányos párt nézteinek és meggyőződéseinek alapvonalai, melyekre nézve az komolyan és határozottan magára vállalja a létesítést, a miért is bizalommal várja minden igaz és nemes honfi támogatását, kinek szíven fekszik hazája, jóléte és fölvirágzása.

KÜLFÖLD

Kolozsvárt, nov. 30.

(Vége.)

Stremayr 1823-ban született Grácban, s alig 24 éves korában már képviselő volt a frankfurti birodalmi gyűlésen. Mikor az osztrák képviselőket a kormány visszahívta onnét, visszajött ő is s magán tanár lett a gráci egyetemen, míg a Schmerling féle rendszerben, mint állam ügyész alkalmaztatott. 1861. fogva tagja a steier landtagnak. Giskra hozta Bécsbe ministeriuma osztálytanácsosául; 1870. febr. 2-án lett elölőrész vallás- és közoktatásügyi miniszter, s ugyanev év ápril 14-én rövid időre visszalépett, de csakhamar ismét meghívatott s viselte tárczáját Hohenwarthig. Utóda Jireczek lett. Most ő a Jireczeké.

fajrokonainkat illetőleg. Ne öljk meg utóbbiak nemzetiségét oly fegyverrel, mely — ha feléjük fordítatnék, — nekik is előbb-utóbb halált okozna. Petimus, damusque vicissim!

Érzékenyen sújtja moldvai testvéreinket továbbá az is, hogy nemzeti papjaik nincsenek. Egész Moldvában csak négy magyar papot találunk: a többször említett Petrás Ince atyát; P. Hussek János bákói lelkészt; aztán még P. Filuszek Mihály és Ferenczy Bálint atyákat. Az olasz hitküldérek közül csupán kettő beszéli a magyar nyelvet, u. m. Philippo Corridoni pusztinai és Dominico Miglioratti forrófalvi lelkész. Mindketten — dacára hogy törzsökös olaszok — önszorgalmuk által annyira elsajátították hivatás nyelvét, hogy ezen a nyelven nemcsak folyékonyan beszélnek, hanem egyszersmind azon a nyelven hirdetik Isten igéjét is. A többiek kivétel nélkül „idegenek Izraelben,“ egy sem lévén köztök, ki bárcsak valamennyire beszélné a magyar nyelvet. Ilyenek aztán oláh nyelven érintkeznek hivaikkal, oláh nyelven predikálnak, — ha predikálnak — azaz: oly nyelven, melyet csak a férfiak, de nem mindenütt a nők és gyermekek is értenek. Nagy baj ez! Pedig érteniök kellene, missionarjoknak a római propagandától kitűzött azon főkötelességét, melynélfogva minden missionarius hat hónap lefolyása alatt tartozik megtanulni a hivatás nyelvét „Facto verbo cum SSimo Dno Clemente XIV-o decrevit“ — mondja erre vonatkozólag a congregationnak 1774-ik évi martius 21-ről kelt határozata — „ut quilibet missionarius post sex menses ab adventu in missionem subeat lingue necessariae examen, et si imperitus repertus, neque spes

Dr. Glaser, az alkotmányhú párt legnépszerűbb tagjainak egyike, mint criminalista ismeretes szaktudós, 1831-ben született, s 1854-től magántanár a bécsi egyetemen. 1860. ugyanott rendes tanár lett a büntető jogból. Mult évben különösen a kultus miniszterium budgete tárgyalásakor a nyelv-kérdésről tartott beszéde csinált nagy szenzációt. Az igazságügy terén sokat várnak tőle. Hivatalnok eddigelő — osztályfőnök az oktatásügy miniszteriumban — csak egy évig volt.

Chlumetzky a reichsrathba csak a mult ülésszak alatt került, mint a morva nagybirtokosság képviselője. Belcredi korában az államügyészségnél volt alkalmazva s lemondott, mert alkotmány-ellenes működésre akarták kényszeríteni. Giskra alatt a morva helytartóság alelnöke lett. Még Potocky alatt elhagyta az államszolgálatot s hiven állt a centralistikus oppozíció mellett, bár a budget-kérdésben épen neki és néhány nézettársának volt tulajdonítható, hogy a kormány többséget nyert.

Unger egyetemi tanár Austrián tul meszseható hírrel, s politikai tekintetben egy röpirattal tűnt ki, a melylyel Schmerling korában a dualismus mellett fellépett. Hernals választotta a képviselőházba, s ott a liberális pártban állt mindig. Többször volt már miniszterjelölt, de a Potocky által felajánlt tárczát viszszaütasítá. Most 43 éves, Bécsben 1828-ban született, 1853-ban már a prágai egyetemen tanár volt.

Horst, a honvédelmi ministerium ezután vezetője, eddig élén állt a közös hadügy-ministerium egyik osztályának, 1868-ban lett ismeretes a közvélemény előtt, mint az osztrák védőtörvény szerzője, s annak a parlament előtt képviselője. E szerepben tanúsított ügyességeért — a lipótrendet s ezela lovagi címet kapta. A delegatiókban is szerepelt, mint a közös hadügyminiszter képviselője.

A KELET magán-távirata.

Feladott: Pesten, novemb. 30. 10 ó. 40 p. d. e.
Érkezett: nov. 30. 11 ó. 26 p. d. e.

Andrássy huszonharmadik körsürgönye mondja: Ismeri hivatala nehézségeit; két ok birta elfogadására. Első: feltétlen hite monarchiánk életerejében, mely az európai egyensúlyhoz szükséges, mint valaha; második: a viszonyok mint elődjének, neki is előszabják politikáját, a világos, nyílt, szilárd bekepolitikát. Monarchiánk nem területi nagyobbodásra törekszik, mi zavarait szaporítaná. Legszerencsésebb külháboru esélyei sem érnek annyit, mint a jólét bekés fejlesztése. Andrássy követi előde politikáját.

Gablenz magyarországi főparancsnokoló tábornok leköszönt; helyére Huin gróf neveztetett ki.

sit, expellatur.“ Mindazonáltal legkevésbé sem felelnek meg a parancsnak, azzal kecsgetvén magukat, hogy eleget tettek hivatásuknak, ha a rájuk nézve kevesebb nehézséggel járó oláh nyelvet megtanulván, ezen a nyelven végzik papi teendőiket. Azt számba sem veszik, hogy hivatás magyarok, kiknek nagyrésze nem tud oláhul, s hogy az oláhul tudóknak is vajmi rosszul esik, midőn csak koldusként juthatnak el az örök élet kenyéréhez, mely ugy töretik nekik, mintha csak mostoha gyermekei volnának az egyháznak. A kath. anyaszentegyház nem ismer mostoha gyermekeket; mindnyájunkat egyaránt szeret, egyaránt átkaról; akarja, hogy az isteni Üdvözítő eme parancsa szerint: „Elmenvén az egész világba, tanítsatok minden nemzeteket“¹⁾ minden nép, minden nemzet részére saját nyelve, saját igényeihez képest nyitassék meg az örök élet forrása, mely megszentel és üdvözít. A tanítás legfőbb eszköze a nyelv. Hol ez elmellőztetik, vagy kellően igénybe nem vétetik, ott a tanításnak is óhajtott sikere nem lehet. Ha mindazonáltal hit-élénkséggel találkozunk a derék csángóknál — az igazat megvallva — az a nép szívósságának, valamint a néha-néha közte megforduló magyarajku lelkészek buzgólkodása mellett őseitől örökölt — hagyományyszerű — vallásosságának tulajdonítható.

(Folyt. követc.)

¹⁾ Máté evang. XXXVIII. 19.

Metternich párisi nagykövetség lemondott, helyére Apponyi volt londoni követ megy. Metternich római követ lesz.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, november 30

— **A kolozsvári önkényes tüzoltóegylet,** és a sétater járva a farsangon egy zártkörű táncvizigalmat és egy álarcos bált rendeznek. Az álarcos bál január 21-én s a táncvizigalom február 3-án fog megtartatni. A bálrendező bizottság következőleg alakult meg: Elnöke: id. Tauffer Ferenc; alelnökök: Dr. Haller Károly, Korbuly Bogdán; pénztárnok: Demjén László; jegyző: Balog György; bizottsági tagok: B. Bánfi Ernő, gr. Bethlen Árpád, br. Bornemisza Pál, gr. Csáki Miklós, dr. Gyergyi Árpád, Hatfaludi István, dr. Hincz György, br. Josika Gábor, Kőszegvári Gyula, Losonczy György, Mátrai Ernő, Móricz István, Popini Nándor, Szász Béla, Szathmári Elek, Szombathelyi József, ifj. Tauffer Ferenc, dr. Weisz József. — A bizottsági tagok működését közelebbről már meg is kezdik, s ismerve buzgalmaikat, bizton reméljük, miszerint az általuk rendezendő két bál fényesség és kedélyességre nézve páratlan lesz.

— **Dr. Deési László,** a kolozsvári kir. jogakadémiának érdemes tanára, f. hó 25-én vezette oltárhoz Debreczenben a kelleműs Sável Ida k. a.-t.

— **A felnőttek oktatása** a középtanodákban ma veszi kezdetét. Eddigél mindössze csak 15—20 hallgató jelentkezett. Sajnálni lehet, hogy iparosaink ezen kinálkozó jó alkalmat elszalasztják, s a mellőzhetlenül szükséges ismeretek elsajátítására nem törekednek.

— **A bírósági kinevezések** lajstromának szerkesztése gyorsan halad előre. Eddig 26 megye lajstroma készült el s ment keresztül a bizalmi férfiak censuráján is. A kinevezési tervezet decz. elején már az egész országra nézve elkészül, s decz. 10—20 közt a kinevezések közlését már megkezdte a hivatalos lap. A bírósági ügyvitel már befejeztetett, s nemsokára megküldetik az illető bíróságoknak.

— **Az új váltóeljárás** már be van fejezve, s nemsokára teljes váltó törvénykönyvvél fogunk birni.

— **Szerbia és Montenegró** között létező titkos szerződésről, illetőleg szervezésről beszélnek, melyet az orosz csár is kedvesen fogadna.

— **Báró Orczy Bódog** a belügyminis-ter felhívására benyújtotta már igazolását Mirrelli Gemmának felléptetése körüli eljárására nézve. Az intendáns ur több enyhítő körülményt hoz fel mentességére, és ezen sajnos eset elnézését kéri. A belügyminister ur kinyilatkoztatta erre b. Orczynak, hogy jóhiszeműsége őt menteni látszik ugyan, de a minister az igazolást kielégítőnek nem találta, azon reményben egyébiránt, hogy hasonló botrányos eset ismétlődni nem fog, ezuttal csak komoly rosztalását tudatta vele a történetek felett.

— **Éber Nándortól** ily című munka jelent meg: „Az ősi hadgyakorlatok és a honvédség.” A szerző, ki egykor a „Times” olasz hadi tudósítója volt, a röpiratban a honvédség körüli reform eszméit sorolja elő.

— **H. Márton** kolozsvári táncmester a „Biharmegyei Közlöny” szerint beleuntva művészetébe, könnyebb életmódra adta magát, s miután nagymennyiségű pénzt teremtett össze, N.-Várad felé megugrott. A kolozsvári rendőrség intézkedése folytán üldözőbe vétetett.

— **B. Hunyadról** a következő kortes fogás felől értesítenek: Kolozsmegyében a b.-hunyadi választókerület értelmiségének nagy része, folyó hó 20-án értekezletre jöven össze az új bizottsági tagok 27-re kitűzött megválasztása tárgyában, pártkülönbség nélkül a két nemzetiségből, titkos szavazattal, névsor állítatott meg s elhatározták, hogy nem csak a maga részéről fog az így kijelölt egyénekre szavazni, hanem a többi jelen nem lévő szavazókra is hatással lesz, hogy szavazásokat ezekre adják. Az így megállított névsort egyik tag azonnal be is vitte Kolozsvárra kinyomtatás végett. A kinyomtatott szavazó cédulák a választás napja előtt megérkeztek, de ki, ki nem? hasonló színű vörös cédulákra, több eltérésekkel más névsort is nyomtatott. Mint értesülünk, az első nemű szavazó cédulák, bizománykép, egy egyénekre küldettek ki, kiosztás végett. Elég az, hogy mindkét nemű szavazócédulák egy helyről kerülve ki forgalomba, a szavazási határral reggelén, mindenkit meglepett, hogy nemcsak az értekezleten megállított, s a szerint nyomtatott névsorból voltak kihuzva minden a románok között felvettek, hanem másik cédulán is; és azok helyett mind baloldali nevek lettek becsempészve; úgy, hogy a szavazások csak azok szavazhatók a megállapodás szerint, kik magoknak rögtön szavazócédulákat irhattak, mert a nyomtatott cédulákból egyetlen egyet sem lehetett kapni, melyben változtatás ne lett volna. Ily

megváltoztatott cédulák terjedtek el mindenfelé, az értelmetlenebb választó közönség közt; és így még e tudósításkor nem tudni: hogy e fogással a baloldaliak vergődtek-e többségre e választó kerületben, vagy az összetartó románok különben ildomos szavazatai győztek-e? (Utálagosan értesültünk, hogy a kortesfogás nem sült el, mert az értekezleten kijelölt öt román tag mind megválasztatott s így az egyenlenség szántszándékos szítása megbukott. Mintha nem volna nekünk elég viszálunk amugy is — hanem még mesterségesen is kellene azokat szaporítanunk!)

— **A b.-hunyadi választó kerület** által f. hó 27-én választott bizottsági tagok: Gyarmathy Zsigmond, Török Károly, Agh Ferencz, Herczeg Sándor, Rezei Aron, id. Hori Farkas, Kilyén Samu, Hankovics György, Gelei Imre, Pap Ananeas, Ignác Károly, Horváth Zsigmond, Biró József, Potya Béla, Csáky László, Pop Leontin, Bálint Márton, Marinkás Sándor, Bartha Albert, Rosesku Vasul, Benedek Pál, Kaszo Dénes.

— **A gyalui választó kerület** által f. hó 29-én választott megyei bizottsági tagok. Gr. Eszterházy Kálmán, gr. Eszterházy János, Szentiványi Gyula, Popp Miklós szolgabíró, Pécsy Elek, gyalui, Rozenberger Bernáth, gyalui, Szakács István, lónai, Soós Ferencz, gyalui, Pétsy László, gyalui, Balog Lajos, gyalui, Vajda László, fenesi, Benedek Sándor, kapusi, Biluska Simon, gyalui, Dénes Elek, gyalui, Papp József ifj. szutsáki, Lázár Sándor szutsáki, Horváth Sándor, szutsáki, Kónya József, szutsáki, Papp Miklós, k.-monostéri, Tardi Mózes gyalui; Hécei István, lónai, Kovács Pál, gyalui, ebből kettő baloldali.

— **Blum Eduárd** uniarius papjelölt Forstner superintendens által a múlt vasárnap pappá szenteltetett. Heinrich lelkésznek Münchenbe történt átköltözésével megürült második papi állomást a jövő vasárnap foglalja el Bécsben.

— **Gróf Girgenti, Ferencz** nápolyi királynak testvére meglátta magát. A herczeg 1846 jan 12-én született, s ezélt három évvel Izabella spanyol exkirályné idősebb leányát vette nőül.

— **A hunyadmegyei al-pétesei templom** felszentelése f. hó 19-én történt meg. A templom újbóli építése 1700 ftba kelt. E czéla adakoztak: gróf Kun Kocsárd 100 ft, gróf Kun Farkas 10 ft stb Csanády János 4 változatu orgonát készíttetett a templomba, Gönczy Sándor és neje koronát a szószék felébe. Az ünnepélyt közlakoma követte. Sok érdemes eszmecsere történvén a népnevelés érdekében Kőcs Ferencz képezdei igazgató 50 ft alapítványt tett az alpestesi ev. ref. felekezeti magyar iskola szegényebb sorsu növendékeinek tankönyvekkel való ellátására. Ez alkalmával a Pestesen felállítandó magtáralapra, melynek czélja a kepe megváltás, többen adakoztak. Azon községben népkör is van alakulván, melynek czélja: a nemzeti nyelv művelése a nemzeti önérték fenntartása, a közérlelésre való éber vigyázat, és a népnek a korszmák látogatásától való elvonása. Szép siket e derék fáradozásnak!

— **Horn Ede** a „N. F. Lúd” legutóbbi számában kijelenti, hogy e lapszerkesztésétől visszalép.

— **A két izben** már megtartott dohánykiállítás folytán tapasztalt kedvező eredmények a földművelés, ipar s kereskedelmi m. kir. ministert arra birták, hogy a bazai dohánytermelés előmozdítása és a dohánykezelés tökéletesítése tekintetéből a jelen évi dohánytermelésből a jövő 1872. apr 20-ik napján ismét egy kiállítást rendezzen, úgy mint eddig az országos magyar gazdasági egyesület kötelkén Pesten, mely alkalommal a csak saját szükségükre termelők is részt vehetnek terményeikkel a kiállításban.

— **„A fekete dominó”** Auber ekedélyes vidor operája tegnap este majdnem újdonság szerben járta szinpadunkon, Gecsné jutalmául. A telt ház nagy tetszéssel, aszorrakkal, tapssal fogadta a jutalmazottat. Mep-tekor s az egész előadás folytán sokszorsan megújítá tetszésnyilatkozatait. Az előadás különben sajtóságos vegyüléke volt a sikerültek és gyöngének: Lenkei (Juliano) s Kassai (a Mór) meg Szentgyörgyiné (Brigitta) épen am válhatnak be dalművészeknek habár Kassai egészen kikeríté Ebfort alakjának drámai olallát. Ellenben Szilágyi (a kapus), Zajong (Marsarenó), Darai (Claudia) s legkivált Gerecsé (Augela) sok élvezetet szereztek a közönségnek. Különösen ki kell emelnünk Gerecsé szép akét az utolsó felvonás kezdő ariájában; a fe-fikart a második s a nőt a harmadik felvonásban. A zenekar is összhangzatosan működött s így e dalmű ismétlésének kedvvel n. zünk elébe.

— **Az osztrák-magyar birodalmi** katezellár, a császári ház és külügyek minis-ter kinyilatkoztatja: hogy a moldva és oláh egye-sült fejedelemségek kormányával létrejött megállapodás folytán s egyezőleg az illető területeken hatályban levő törvényekkel, a nevezet országok egyikének illetékes bírói hatósága

által, polgári, kereskedelmi, tengeri és váltó-fogi ügyekben hozott, jogerőre emelkedett íté-letek és határozatok, a viszonsosság föltétele alatt, a másik ország-területén végrehajthatnak.

— **Sz.-Régen** 1871. nov. 27-én Torda-megye állandó képviselő bizottságának f. év nov. 13-án tartott közgyűlésének jegyzőkönyve 4-ik sorszámu határozata folytán, a megye f kerületében, Kis-Ilye, M.-Jára, M.-Péterlaka, E.-Csinád, E.-Szengyel, Gernyeszeg, Körtvefája, O.-Telek, Sáromberke, N.-Szederjes, Kis-Szeder-jes, O.-Nádas, Sárpatka, Poka, Poka-Keresztur, és Várhegy községekből alkított alválasztó ke-rületben az 1870. 42-ik törv. czikk értelmében a bizottsági tagoknak megválasztására f. év decz. 11-ike d. e. 8 óra, Gernyeszeg községé-ben tüzetett ki. Miről a távol lakok tisztelte-let értesíttetnek. Csia Elek, választási elnök. (*)

— **A marosvásárhelyi jogászegylet** hi-vatalos közlönyének a „Székely Hírlap”-nak szerkesztését a jövő éven kezdvé más kezébe kívánván Rápolyt Károly helyett letenni: bi-zottsámyt nevezett ki, mely, mint nekünk ír-ják, arra a megállapodásra jutott, hogy a szer-kesztéssel Dobolyi Sándort, a kiadással pedig Imreh Sándort bizza meg. A megbízás elválalá-sa esetén remélhető, hogy ez egykor meglehe-tősen elterjedt lap ismét visszavivja kissé me-gingatott hatását. Reméljük és óhajtjuk, mert az életrevaló derék székely város, kivált most a vasut megnyitával, új élénkségre kelvén, bi-zonyára megérdemel és fentart egy ügyesen tapintatosan szerkesztett kis lapot. Bizunk hoz-zá, hogy a tapintatosság és ügyesség az új ke-zekben meg is lesz nagyobb mérvben, mint az eddigi szerkesztőben.

— **A városi rendőrség** kezd magáról életjelt adni. Egy helyes intézkedésével — mint értesülünk — a sétateren a disznó perzselést betiltotta. Jó volna ha a kifejtett erély és buz-góság itt nem érne véget, s hathatós intézke-dés tételtnék a piac, s a bel-városi utcák ki-takarítására, mert valóban nyakig uszunk a sárban!

— **A helybeli dalkör** deczember hó első napjaiban táncvizigalommal egybekötött dalestélyt rendez a redoute épületében. A prog-rammot közelebbről közölni fogjuk.

— **Bel-magyarutczában** az unitárum templom mellett lévő vendéglőben pár nap óta gázvilágítás van. A kíváncsiak esténként zsu-folásig megtöltik a vendéglőt, mia vendéglősnék nem kis hasznót hajt.

— **Dr. Dobránszky Péter** helyettes ta-nárt a kolozsvári jogakadémiánál a vallás- és közoktatási m. k. minister ugyanez akadémia-hoz rendkívüli tanárrá nevezte ki.

— **A székelyföldi** kö- és vasutak ügyé-ben a székelyföld választó kerületeinek orszá-gos képviselői közelebbről értekezletet tartottak Az értekezlet Berde Mózes és Papp Lajost egy memorandum készítésével bízta meg, a mely nemsokára a közmunka és közlekedésügyi minis-terhez be fog nyújtatni.

— **A kolozsvári egyetem** felállítására vonatkozó törvényjavaslatot a vallás s közokta-tásügyi minister a tanügyi bizottság ülésében előterjeszté. Csengery Antal a minister előter-jesztésére megjegyzi, hogy miután a törvényja-vaslat a pesti egyetem szabályozására hivatko-zik e szabályozás pedig még meg nem történt, nyújtson be új törvényjavaslatot, főlvén abba azon szabályzatokat, melyekre hivatkozott. Az indítvány elfogadtatott s az ülés elszólt,

KÖZGAZDASÁG.

Nagy Ferencz tanár értekezése a ma-rosvásárhelyi vándortárlat zárulésán.

(Oct. 8-dikán.)

(Folytatás.)

A kadarkával még csehebbül állunk. Alig pár hét előtt alkalmam volt a budai és ko-máromi hegyeken gyönyörködni benne. Tarka madár színe volt biz annak! mig az oporto, nagy burgundi, carbenet, és pineau noir telje-sen ért gerezedekkel kedveskedtek. Természe-tesen ezt a különbséget csak is intelligens szöl-lőszeknél láthatjuk. A sváb is kezdi csóválni a fejét, s nem mondja többé, hogy: bizony bol-dogok ezek az urak, a kiknek még a szőlője is hamarabb megéri, mint a szegény emberé! s el-el cseneget, a mit lehet az edesebb fa-jok vesszejéből, sőt sok nyíltan is kimondja, hogy nem csak a kadarka idvezit, s talán jó lenne ha neki is lenne olyan gyakrabban meg-érő szőlője, mely minden esetre jobb bort adjon az éretlenél. Mikor a budai hegyeken mások szeptember végén derekas szüret folyt, néhány év óta kezdik továbbra halasztani-mit mondjon majd az erdélyi tenyésztő, na kadarkájával legköb-b szór rókát fogott; bizo-nyosan a gazd. egyeletet fogja szidni, vagy azokat a kik nem adtak neki jó tanácsot, mi-korcsak saját esztől kérte azt.

Nem tartom magamat illetékesnek; idő-előtti is volna véleményny mondani a Pagetur és társai: középső gr. Teleki Domokos, gr. Te-leki Sámuel, gr. Mikó Imre, Zeyk József stb. által behozott francziaországi szőlőfajokról, me-

lyeket Paget ur a helyszínen hosszabb mulla-tása, beható tanulmány, buvárkodás és Fran-cziaország legjelesebb szőlőseivel folytatott esz-mecsere után kísérlet végett behozott, Ezen szőlőfajokból nagyobb, de kisebb birtokosok-nál is, kik teljes megnyugvással indulnak Pa-get ur termékenyítő nyomdokai után, 26 hold új plantatíó létezik Erdélyben. Van okom hin-ni, hogy ezen kísérletek jó eredményre fog-nak vezetni.

Még csak azon rovatról kell okvetlen szólanom, mely a muskotál, vagy zamatos szőlők új ültetvényeiben tekintélyes 45—48 hold számot mutat fel; örvendtes sőt vérmes reményeket kilátásba helyező számokat, ha a valóság nagy mértékben le nem hűtené vé-rünket.

A szőlőfajoknál mindenki tudja, két osz-tály van: bor és csemege-szőlő; azt is tudjuk, hogy a borszőlő, ha nincs más, csemege-nék is jó; de azon elméletet, hogy a csemege-sző-lő borknak is jó legyen: tudomra nálunk kez-dették először a gyakorlatba s az új plá-n-tatiókra is átvinni.

A zamatos válfajok közt szintén vannak bornak valók. De a mely zamatos válfajokkal, mint borszőlőkkel kezdettük hegyeinket kis-sebb-nagyobb párczellákban beültetni, azok jó csemege-szőlők, s mint gyümölcs, ha vasúti közlekedésünk lesz, s jó piacokra tehetünk szert, kifizethetik magokat, hanem, mint bor-szőlőnek, nézetem szerint, egyiknek sincs jó vendője; — értem a croquant és az alexán-driai muskotályt. Az egyik husos, s késél lehet szelni, mint a kenyeret, tehát hiányzik benne a bor főlemeje; a másiknak durva héja fog-lalja el bogyója legnagyobb részét, tulságos, és kivált bornál nem kedves zamattal; min-denik későnérő s főleg az alexándriai, mint az a regebeli madár, mely hét évben csak egy-szer tojik, ritka évben éri el érésének töké-lyét, mig másfelől boráról alig tudjuk meg-határozni, ha bor-é vagy orvosság-é, vagy egyik sem? Bizonyára, ha a francziák, a kiktől Eu-ropa más országai, s így magunk is nyertük ezen különben becses fajokat, mint borfajo-kat használni érdemesnek ítélték, volna nyoma lenne annak a franczia borkereskedésben, a franczia Vinológiába s világhírű borászaik nagy becsü munkájában. A dolog éppen ellenkezőleg áll. Az ugyan gyakran megtörténik, hogy a tanítvány bölcsesbbé válik mesterénél, de hogy ezen fölfedezéssel mestereinken tul tettünk vol-na; legyen szabad továbbra is kételkednem.

Es ennyiben a kitűzött kérdés első ágá-ra be is fejezhetem egyszerű észrevételeimet, a t. gyűlés bölcs belátására bízván, ha ezen be-vezetés alapján tüzetes tárgyalás alá veendi-é, s véglegesen kíván határozni a kérdés érde-mében, vagy pedig nem tekintvén azt döntő határozatok hozatalára teljesen érettnék: a borvidékekből kiválogatott szakértő egyénekre fogja bízni, hogy beszerzendő újabb adatok, idő-közben teendő tanulmányok alapján, egy kimerítő, és alaposan indokolt véleményt nyújtson be egyik következő évi vándorgyűlésnek: vajon a főn-nebbieken ismertetett fajok közül, melyek illenek leginkább, különböző borvidékek égal-jához, talajához, viszonyaihoz mérve; és mi-úó fajok művelését kell éppen ez okok miatt félbenhagynunk?

(Folyt. köv.)

A szamosújvári piac árak nov. 27. 1. auszt. mérő tisztabuza 5 ft 40 kr. rozs 3 ft 80 k. elegybuza 4 ft 80 k. zab 1 ft 80 kr. Szé-na 1 ft. 60 k. Egy öl fa 36 hüv. hosszú 14 ft—kr. Marhahus fontja 18 kr. Konyhaliszt 9 kr. Borsó mérője — ft 24 kr., lencse — fr. 18 kr, paszuly — ft 14 kr.

Felelős szerkesztő **Szász Béla.**

Nyilttér*)

Idegenek névjegyzéke

a Biasini szállodájában Kolozsvárt, Nov. 27.

Kabos Dániel birtokos Csucsáról. Dézsi Farkas birtokos Pestről. Klenfor István birtokos Sz.-Ujvárról. Simon Lajos birtokos Poján-óól. Opra Albert postatiszt Pestről. Muntyán Agoston ügyvéd Sz.-Ujvárról. Sándor Miklós birtokos N.-Enyedről. Nagy Károly pinczer Ko-lozsvárról. Hönig Márkus birtokos Felvinczről. Csató Károly birtokos Felvinczről. Heller Jó-zsef kereskedő Fehérvárról. Besenczky Antal kereskedő Domokosról. Tieschler Lajos birtokos M.-Vásárhelyről. Lukács István kereskedő Fel-vinczről. Simon György birtokos Szászvárosról. Br. Józiska Sámuel Pestről. Mollo Izsák lel-kész Pestről. Kászoni Elek birtokos Dézsáról. Haraga Izsák kereskedő Sz.-Ujvárról. Fodor Lajos birtokos Sz.-Ujvárról. Lengyel Albert birtokos Szt.-Miklósról. Horváth Miklós birtokos Dézsáról. Gr. Lázár Jenő M.-Vásárhelyről. Bálint József birtokos Vinczről. Luger Károly tanácsos Felvinczről.

*) E sorok közzétételére a helybeli t. cz. lap-szerkesztő urak tisztelettel fölkértenek.

*) E rovat alatt közlöttekért csupán a sajtóható-ság irányában vála felelősséget a szerk.

Földhaszonbéri hirdetés.

A m. kir. pénzügyminiszteriumnak 1871-ik évi 54588 sz. a. kelt rendelete folytán a fogarasi uradalomhoz tartozó bérreszek a következő módon és feltételek alatt adatnak haszonbérbe.

A bérlet száma.	A bérlethez tartozó községek.	A bérlet összes területe.	Szántó föld.	Rét.	Legelő.	A gazdasági épületek száma.	A jelenlegi bérlet lejárata ideje	Az új bérlet		Észrevételek.
		Katasztrális hold 1600 ☐ öllel.						kezdeté	vége.	
I. Fogaras.	Fogaras	575	265	310		10	1873 mártius	1873 április 1-én	1892 sept. 30.	Bethlenben
	Bethlen	231	149	82		2	"	"	"	10 hold szántó föld és 12 hold rét bérlete
	Drifff	6	6				"	"	"	
	Húréz	33	10	23			"	"	"	
	Riusor	97	87	10		1	"	"	"	1871 évi december-hó végével jár le.
	Mundra	161 ^{5/10}	61 ^{5/10}	100			"	"	"	
	Todoricza	188 ^{5/10}	141	46 ^{5/10}	1	3	"	"	"	
	Galacz	2 ^{5/10}	5/10	2			"	"	"	
	Összesen:	1294 ^{5/10}	720	573 ^{5/10}	1	16				
II. Sárkány.	Sárkány	203	141 ^{5/10}	61 ^{5/10}		5	1873 mártius	1873 április 1.	1892 sept. 30.	
	Persány	138		6	132		"	"	"	
	Gried	64		64			"	"	"	
	Alsó Komána	177 ^{5/10}	141	36 ^{5/10}		4	"	"	"	
	Kucsulata	116	63	53		1	"	"	"	
	Lupa	20 ^{5/10}	18 ^{5/10}	2			"	"	"	
	Felső-Veniceze	301	210	91		3	"	"	"	
	Felső Komána	100 ^{5/10}	30 ^{5/10}	70		1	"	"	"	
	Alsó Veniceze	13 ^{3/10}	13	3 ^{3/10}			"	"	"	
	Parro	10	3	7			"	"	"	
	Új Sinka	4	2	2			"	"	"	
	Összesen:	1147 ^{8/10}	620 ^{5/10}	393 ^{3/10}	132	14				
III. Szombathfalva.	Alsó-Szombat	551	371	155	25	11	1871 december	1872 jan. 1.	1892 sept. 30.	
	Besenbák	93	34	59			"	"	"	
	Alsó-Utsa	486	214	145	127	10	"	"	"	
	N.-Vajdalfalva	251	102	37	112	3	"	"	"	
	Jáás	133	82	51		4	"	"	"	
	Drágus	24 ^{5/10}		24 ^{5/10}			"	"	"	
	Felső-Vist	64 ^{5/10}		64 ^{5/10}			"	"	"	
	Felső-Utsa	112		112			1873 mártius	1873 április 1.	1892 sept. 30.	
	Összesen:	1715	803	648	264	23				
IV. Alsó-Porumbák.	Alsó Porumbák	345	158 ^{5/10}	186 ^{5/10}		8	1873 mártius	1873 április 1-én	1892 sept. 30.	
	Szeráta	115	24	91			"	"	"	
	Felső-Porumbák	186	65	121		7	"	"	"	
	Korb	16			16		1871 decemb.	1872 jan. 1-én	1892 sept. 30.	
	Szokoré	133	31	102			"	"	"	
	Összesen:	795	278 ^{5/10}	500 ^{5/10}	16	15				
Az összes terület		4952 ^{3/10}	2422	2115 ^{3/10}	413	73				

Haszonbérleti kívánók 50 kros béjeggyel és 10 százalékos bantpénzzel ellátott zárt ajánlatokat **1871. évi december hó 19-ik napjáig** nyújtsák be, akár Budán a m. k. pénzügyi ministeriumnál, akár Kolozsvárott a jószágigazgatóságnál, akár Fogarason az erdészeti hivatalnál, mely helyeken a haszonbéri feltételek is megtekinthetők. (387) (3-8)

Ajánlatot lehet tenni akár egyes bérreszletekre külön, akár két vagy több bérreszletre együttesen alá az egész uradalomra egybevéve. A bérleteknek távolabb vagy is kézen kívül eső részére nézve kivételesen megengedtetik, hogy előre kikérendő igazgatósági engedély mellett alhaszonbérbe adathassanak.

A gazdasági épületeket a haszonbérletk tűz ellen biztosítani, és időről időre tatarozni, s folytonosan jó karban tartani kötelesek.

A bérlettel királyi kisebb haszonvételi jogok egybekötve nincsenek. Az állami adót és a földtehermentesítési járulékat a kinstár fizeti; minden egyéb a birtok után járó terhek minden leszámítás nélkül a haszonbérletet terhelik.

Oly régi bérlet, ki a multa néze hátralékban van, eső, vagy gondnokság alatt áll, vagy a kik nereségvágyból eredő büntényért elítéltek, kincstári bérletbe nem bocsájtának.

A zárt ajánlatban határozottan kiteendő illetőleg kiemelendő, hogy az ajánlat tevő egy a bérbeadandó tárgyakat valamint a haszonbéri feltételeket ismeri, és azok alapján teszi ajánlatát.

Pontosan kiteendő a bérreszletneve és száma, melyre az ajánlat tétetik; nem különben kiírandó számmal és betűkkel a katastrális holdért felajánlott haszonbér.

Ajánlat tevők igazolják bérlet képességüket és kielégítő vagyon állapotukat.

Az ajánlatba az ajánlattevő neve, lakhelye és az utolsó posta-állomás tisztán olvashatólag írva kiendő.

Utóajánlatok nem fogadtnak el.

Kelt Kolozsvárott, 1871 év november hava 14-én.

A m. k. jószágigazgatóság.

Dézn: Krémer Samu.
Dévin: Lengyel Gergely, gyógyszer.
Besterczen: Szongott György.
Brasóban: Jekelius Nándor, gy. Schneider F.,
Eremias Döme.
Mans-Vásárhelyt: Bucher M.
N.-Sebenben: Müller K. gyógyszer, Sill Mihály.
Kőalmon: Nagelschmid özy.

Krassóban: Bártok Sándor.
M.-Ujvárt: Ujváry Sándor gyógyszer.
N.-Váradon: Janky Antal, Kiss Samu.
Szegesvárt: Tentsch J. B.
Szászsebes: Binder F., gyógyszer.
Szászváros: Spech Gusztáv, gyógyszer.
Szerdahelyt: Schimert F., gyógyszer.
Zilahon: Harmath S. F.

A fennebbi cézegeknél létezik még ezen kívül:

A norvégiai Bergen városból való legtisztább és leghatályosabb

valódi Dorsch-halmájzsir-olaj.

Ára egy üvegnek 1 frt.

Minn üveg, más halmájzsir-olaj-fajtól leendő megkülönböztetés végett védjeggyel van ellátva. A valódi Dorsch-halmájzsir-olaj mell és tüdő-bajoknál, scrophulus és rachitis betegségekben legjobb gyógyhatás al van; meggyógyítja a legeliditobb köszvény- és csúzbajokat, valamint az idősebbi borkütegeket. Ezen legtisztább és leghatályosabb halmájzsir-olaj faj a Dorsch-halnaknak leggondosabb egybegyűjtése és iváogatása által nyeretik, és általában semmi vegytani kezelés alá nem vonatik, hanem a bepestelt eredeti üvegekben lévő folyadék épen és ugyanazon állapotban van, mint az közvetlenül a természet által nyújtott.

MOLL A. gyógyszerész és vegyész Bécsben.

MOLL A. SEIDLITZ-PORA.

Központi szállítási rakhely a „Golyához“ címzett gyógyszer-tár Bécsben.

Öväs: Tapasztalván, hogy az enyémek szöröl szára után-nyomott, sőt a közönség ámitása végett hamisított név-aláírással ellátott használati utasítványokkal áruhatnak Seidlitz-porok, s evégett a kül-alak hasonlatosságánál fogva saját gyártmányommal könnyen felcserélhetők, ezen hamisítványok vásárlásától azon megjegyzéssel óvok mindenkit, miszerint: „az általam készített Seidlitz-por minden katulyája hasonló készítményektől megkülönböztetésül saját védjeggyel és aláírással van ellátva.

Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 1 frt. Használati utasítás minden nyelven.
E porok rendkívül s a legelőbb esetekben bebizonyult gyógyhatásuk által minden eddig ismert házi szerek között tagadhatatlanul az első helyet foglalják el; mint azt sok ezer a császári birodalom minden részéből kezeinkhez küldött hálal-iratok a legrészletesebben tanúsítják, hogy e porok rögzített szorulásoknál, emésztetlenség, gyomorhólyg, továbbá görcsök, vése és ideges bajokban, szivdögöságnál, idegesség okozta fűfűzés, vértelülés, eszios fejfájádomnál, végül hysteriára, búkóra és huzamos hányásra-hajlagnál a legjobb sikerrel alkalmazhattnak, s a legtartósabb gyógyhatást eredményezték.

Valódi minőségben kapható:

Kolozsvárt: Binder K. K. Wolf J. dr. Hintz György és Engel J. gyógytárai-ban és Karvázy József kereskedésében. (133) (34-38)

Meghívás az innsbrucki (ugynevezet tiroli) sorsjegyek vételére,

melyek — mint alább látható — jobbakk a készpénznél, s melyekből az első és a legközelebbi húzás már 3-ik jan. 1872. történik meg.

Alóírt váltóház tisztelettel jelenti a n. k. közönségnek és úgybarátainak, hogy az Innsbruck város által tett kölcsönt 1 millió forint erejéig átvette, s ezért kéri az erre vonatkozó megrendeléseket és bizományokat egyenesen hozzá juttatni.

Rövid vázlat az alábbiakban, mit e kölcsön nyújthat:

1. Ezen kölcsön kerek 1 millió forintot tesz ki, és 40 év alatt 2,535310 frittal fizetetik vissza.
2. Ez összeg kötelezően részlet-sorsjegyekre osztatik, melynek mindenkie legalább 30 frittal osztatik ki, és
3. Van ezenkívül 4 húzás évenként: 30,000; 12,000; 10,000; 10,000 stb. nyereménynyúl, továbbá
4. Eltekintve, hogy Innsbruck városa a fizetés-kötelezettséget magára vállalta, — mi elég garancia — azon biztosítékot is adja, hogy a város minden ingó és ingatlan vagyonával törvényesen felvett több mint 800,000 forint értékbe, minden ehhez tartozó jövedelemmel jót áll, s ezért bármelyik sorsjeggyel egy színvonalon áll.

Hogy alóírt váltóház a t. közönséget meggyőzze, mennyire biztosságban vannak e papírok megértékül felül is, mint alaptöke: elhatározta, hogy ezen sorsjegyekből egy részt megtart, s kötelezi magát annak, ki tőle

1872. jan. 1-ig e nemű sorsjegyet egyenkint 30 frtjával vásárolt

(ha t. i. addig a felretett sorsjegyek tartanak) egy évig, azaz január 1-ig 1873. e jegyeket teljes vett értékben bár mi fizetésbe elfogadják, mi által a vásárló semmit se kockáztat, s így ingyen játszik 4 húzáson át 30,000; 12,000; 10,000; 10,000 stb. forintra.

Eld továbbá alóírt váltóház ugyanígy sorsjegyeket, de kötelezettségnekul a visszavételre a napi árfolyam szerint, most 26 fritt darabját. Ugyanezeket a napi árfolyam szerint találhatni minden bécsi és vidéki váltóházban is. Hogy azonban lehetővé tegye alóírt váltóház mindenkie e sorsjegyek vásárolhatását: meg egy bizonyos számú részletet tett félre, melyet 30 havi törlesztésre bocsát ki, úgy, hogy 1 frt és a tör. bélyeg havihozát mellett játszhatni minden húzásra; ezebel is kötelezi magát, hogy az utolsó részlet befizetése után 8 napig ezen sorsjegyeket teljes értékükben visszaváltja.

A midőn alóírt váltóház a n. k. közönséget ezen sorsjegyek nagy ényére figyelmessé téve, azoknak vásárlására tisztelettel meghívja: azt hiszi, hogy alig találkoznék valaki, ki részt ne óhajtan, venni e játékban, s egyet vagy többet ne rendelne meg e jegyekből; s ezért meg egyszer figyelembe kéri venni, hogy mitán e sorsjegyek annyi előnyf nyújtanak, s azon szám, mely e sorsjegyekből visszaváltható lesz, hamar elfoghat; igen egyszerű lesz a megrendeléseket minél előbb megtenni, mert mint fennebb említve is volt, ezen sorsjegyeket készpénz gyanánt fogadják el a váltóház egy évig, mind a mellett, hogy játszhatni is vele.

Bécsen megrendeléseknél 30 kr. külön melléklendő a húzás-lajstromon 1872-re, mely bérmentve küldetik meg az illetőnek; mely megrendeléseket elfogad a váltóház.

Wechselstube der k. k. priv. Wiener Handelsbank vormals Joh. C. Sothen in Wien Graben Nro. 13.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.

(5-16)

Eddig fölülmulhatlan!

Os. és királyi

valódi

CSUKA-MÁJ-OLAJ

Maager Vilmostól Bécsben.

A legújabb, legjobb, legtermészetesebb és elismert legfinomabb szar MELL- és TÍRÓ-LAJOK ellen, fővé-lyek, borkütségek, májgyógyulok, erőtlenség stb. ellen, egy üveg 1 fritt, egy nagy rakományban Bécs, Backstrasse Nr. 12, vagy a birodalom egyes részén gyógytárai és üzletkötésükkel rendelkezők: a főbbek közöl Kolozsvárott: Kolozsvárt: Binder Károly, Wolff J. Engel, József gyógyszerészeknél, N.-Váradon: Nyiri G. gyógyszer, Kurlandor Raf., Cserevka Antal kereskedőknél, M.-Vásárhelyt: Deacy Károly gyógyszer, Endler Miksa keres. Székely László helyett: Solymosi J. gyógyszerésznél.

Janikó Vincze

gazdasági eszközök és gépek gyára.

Kolozsvárt külső torda-utczában 306. sz. a.

folytonosan készletet tart vasekékből, eketaligakból, szóró- és tisztító-rostakból, törökbuza-fejtőköl, s elfogad megrendeléseket bármely gazdasági eszközökre. Gépek javítását gyorsan és pontosan eszközözi. Ajánlja végre gépolaj- és kovács-szén-raktárát, mely áruk mindég a legjobb és legtisztább minőségben kaphatók.

(343)

